

درآمدی بر تاریخ ادیان

محمد جواد نیک‌دل، سید مرتضی میرتبار، رحیم دهقان

سرتیسفاسه	بیخدا، محمدجواد، ۱۱۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	درآمدی بر تاریخ ادیان/ محمدجواد نیکدل، سیدمرتضی میرتبار، رحیم دهقان.
مشخصات نشر	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)، ۱۴۴۳ ق. - ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۲۲۶ ص.
شابک	978-600-429-983-1
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	ادیان
	Religions
	ادیان -- تاریخ
	Religions -- History
شناسه افزوده	میرتبار، سیدمرتضی، ۱۲۶۴ -
شناسه افزوده	دهقان، رحیم، ۱۳۶۳ -
شناسه افزوده	جامعه المصطفی (ص) العالمية، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی (ص)
شناسه افزوده	Almustafa International UniversityAlmustafa International Translation and Publication center
رده بندک کنگره	BLA۰/۲
رده بندک دیویی	۲۰۰
شماره کتابشناسی ملی	۸۷۵۳۶۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا
مرجع تولید: مجتمع آموزش عالی حکمت و مطالعات ادیان	
این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است	
این کتاب با دستور ریاست محترم المصطفی ﷺ و مدیر انتشارات در اسفند ماه ۱۴۰۰ به چاپ رسید (تولید ۰۰۰)	

BA0444

درآمدی بر تاریخ ادیان

مؤلفان: محمدجواد نیکدل، سید مرتضی میرتبار و رحیم دهقان

چاپ اول: ۱۴۰۰ ش / ۱۴۴۳ ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: چاپخانه دیجیتال المصطفی ● قیمت: ۷۲۰,۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

مراکز پخش

◀ ایران، قم، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸، تلفن: ۰۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۹۱۳۴

تلفکس: ۰۹۸ ۲۵ ۳۷۸۳۹۳۰۵ / (داخلی ۱۰۵)

◀ ایران، قم، بلوار محمد امین، سهره سالاریه، تلفن: ۰۹۸ ۲۵ ۳۲۱۳۳۱۰۶

pub_almustafa

pub-almustafa.ir

miup@pub.miu.ac.ir

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

● مدیر انتشارات: مصطفی نویخت ● مدیر تولید: جعفر قاسمی ابهری

● ناظر فنی: سید محمد رضا جعفری ● ناظر گرافیک: مسعود مهدوی ● ناظر چاپ: ایوب جمالی

همه حقوق برای ناشر محفوظ است

با توجه به هزینه‌ها و مشکلات عدیده، هر شخص حقیقی یا حقوقی که اقدام به چاپ، بازنویسی، کپی، تکثیر و یا هر گونه برداشت جهت تهیه کتاب و تبدیل آن به جزوه، CD، فایل PDF، اسکن، عکسبرداری و یا انتشار در فضای مجازی نماید، شرعاً مجاز نمی‌باشد و پیگیرد قانونی خواهد داشت.

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی، فراروی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پایبندی به دین و سنت در مدیریت همه جانبه کشورها بسیار چالش برانگیز می‌نماید. از این رو، مطالعات و پژوهش‌های به روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و اندیشه‌های ناب و ژرف، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرافات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی رحمته الله و مقام معظم رهبری علیه السلام می‌باشد.

جهانی شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی، اقتضا دارد که دانش پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم، با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند، گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

بالندگی مراکز آموزشی، در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و پژوهشی و به روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه، نشاط علمی مراکز آموزشی و پژوهشی را در پی دارد.

«جامعة المصطفی صلی الله علیه و آله العالمیة» به عنوان بخشی از این مجموعه، که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیرایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله

فهرست

۱۹	مقدمه مؤلف
۲۱	کلیات
۲۱	مقدمه
۲۲	۱. تعریف دین
۲۵	۲. منشأ دین داری
۳۳	۳. سیر تحول دین
۳۴	۴. تقسیمات ادیان
۳۹	فصل اول: دین و ادیان ابتدایی
۳۹	تعریف دین ابتدایی
۴۰	عناصر مشترک ادیان ابتدایی
۴۱	۱. قربانی
۴۱	۲. تقدس انگاری
۴۲	۳. معتقد بودن به مانا
۴۲	۴. معتقد بودن به تابو
۴۵	۵. توتم پرستی
۴۶	۶. اسطوره پرستی
۴۶	۷. آئیمیسیم
۴۷	۸. فتیشیسیم

- فصل دوم: ادیان خاموش (قدیم یا باستانی) ۵۱
- درس اول: ادیان بین‌النهرین و مصر باستان ۵۱
- بین‌النهرین ۵۱
- باورها و آیین‌های دینی مردم بین‌النهرین ۵۲
- سومر ۵۳
- آگدی‌ها ۵۵
- بابل و آشور ۵۵
- مصر باستان ۵۷
- باورهای دینی مصریان باستان ۵۸
۱. توت‌پرستی ۵۸
۲. خدا و گونه‌های پرستش ۵۸
- الف) پرستش فرعون ۵۸
- ب) خدایان متعدد و چندگانه‌پرستی ۵۹
- ج) خدایان سه‌گانه یا تثلیث ۵۹
- د) توحید و یکتا‌پرستی ۶۰
۳. تصاویر تمثال خدایان ۶۱
۴. زندگی پس از مرگ ۶۲
- آداب و آیین‌ها ۶۲
- کاهنان ۶۳
- درس دوم: یونان و روم باستان ۶۷
- یونان باستان ۶۷
- نخستین گونه‌های پرستش در یونان باستان ۶۷
- روم باستان ۶۸
- آیین رومیان قدیم ۶۹
- آفرینش عالم و معاد در اندیشه رومیان باستان ۷۰

۷۳	درس سوم: ایران باستان
۷۳	مهرپرستی یا میترائیسم
۷۴	پیدایش مهرپرستی
۷۴	خدایان مهرپرستان
۷۴	۱. زروان
۷۵	۲. میترا
۷۵	آیین‌ها و عبادات
۷۷	روحانیون
۷۷	مراحل هفت‌گانه مهرپرستی
۷۹	قربانی کردن گاو
۸۰	آزمایش‌های مهرپرستان
۸۰	نمادها و نشانه‌ها
۸۱	باورهای مهرپرستی
۸۷	فصل سوم: آیین زرتشت
۸۷	آیین زرتشت
۸۸	زرتشت
۹۰	آغاز رسالت زرتشت
۹۱	سرانجام زرتشت
۹۱	متون دینی آیین زرتشت
۹۲	اوستا
۹۲	بخش‌های اوستا
۹۲	۱. یشنا
۹۳	۲. ویشیزد
۹۳	۳. وندیداد
۹۴	۴. یشث‌ها
۹۴	۵. خرده اوستا

۹۴	متون دیگر
۹۶	سروده‌ها
۹۶	آیین ایرانیان قدیم پیش از زرتشت
۹۷	آموزه‌ها
۹۷	الف) دین زرتشتی اولیه
۹۸	۱. دو اصل آشه و دروغ
۹۸	۲. یگانگی خداوند
۱۰۰	۳. امشاسپندان
۱۰۰	۴. نبرد میان خیر و شر
۱۰۱	۵. جهان مادی و معنوی
۱۰۱	۶. اختیار انسان
۱۰۱	۷. منجی
۱۰۲	۸. معاد
۱۰۳	ب) دین زرتشتی نوین
۱۰۳	۱. اهورامزدا یا خدا
۱۰۴	۲. امشاسپندان
۱۰۶	۳. شرک
۱۰۷	۴. نبرد میان خیر و شر
۱۰۸	۵. منجی
۱۰۹	۶. اهریمن یا شیطان
۱۰۹	۷. جهان‌شناسی
۱۱۱	اخلاق زرتشتی
۱۱۱	آیین‌ها و آداب
۱۱۲	آتش مقدس
۱۱۳	قربانی
۱۱۳	پاکی و ناپاکی

۱۱۴	نماز زرتشتی
۱۱۴	نشان زرتشتی
۱۱۵	آیین‌های گذر
۱۱۶	جشن‌ها
۱۱۷	تحولات آیین زرتشت
۱۱۹	مهاجرت زرتشتیان
۱۱۹	زرتشت از نگاه اسلام
۱۲۷	فصل چهارم: آیین هندو
۱۲۷	درس اول: تعریف آیین هندو
۱۳۰	پیدایی آیین هندو و متون مقدس آن
۱۳۲	وده‌ها
۱۳۴	براهمنه‌ها
۱۳۴	آزنیکه‌ها
۱۳۴	اوپه‌نیشدها
۱۳۵	سمرتی
۱۳۶	یگه سوتره‌ها
۱۳۶	متون فرقه‌ای
۱۳۷	مهم‌ترین مکاتب یا فلسفه‌های آیین هندو
۱۳۸	۱. مکتب نیایه (منطق)
۱۳۸	۲. مکتب ویشیشیکه
۱۳۸	۳. مکتب سانکهایه (معرفت)
۱۳۹	۴. مکتب یگه (یوگا)
۱۴۱	۵. میمانسا یا پوروه میمانسا یا گرمه - میمانسا
۱۴۱	۶. ویدانتا (اوتیره - میمانسا)
۱۴۶	درس دوم: اصول دین هندو
۱۴۶	خدا در آیین هندو